

МОДЕЛ НА ВЗАЙМОДЕЙСТВИЕ УЧИТЕЛ-РОДИТЕЛ-УЧЕНИК ЧРЕЗ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ДИЗАЙН МИСЛЕНЕТО

Мария Й. Каракехайова

ОУ "Яне Сандански", Пловдив

Резюме: Училището днес представлява модерна отворена система, която от една страна създава възможности за успешна реализация на децата след завършването, а от друга обединява трите общности, свързани с него – тази на родителите, учителите и учениците.

Образованието днес изисква не само заучаване на факти, но и трениране на ума да мисли. Това е възможност за методологията на дизайн мисленето, която дава на съвременните ученици възможност да разгърнат потенциала си на мислещи, знаещи и можещи личности. Прилагането на дизайн мисленето в учебния процес би спомогнало за утвърждаване на нов образователен модел учител-родител-ученик, от който се нуждаем в нашето съвремие. По този начин ние учители и родители можем да помогнем на учениците си и да ги подготвим да бъдат успешни млади хора живеещи в една бързо развиваща се, динамична среда. В статията е споделен класов проект "Мечти в действие" реализиран с четвъртокласниците и техните родители..

Ключови думи: - дизайн мислене, образователен модел учител-родител-ученик, класов проект "Мечти в действие".

TEACHER-PARENT-STUDENT MODEL OF INTERACTION BY USING DESIGN THINKING

Maria Y. Karakehayova

Yane Sandanski Middle School, Plovdiv

Abstract: School today is a modern open system that, on the one hand, creates opportunities for successful realization of children after graduation, and on the other, unites the three communities related to it - that of parents, teachers and students.

Education today requires not only learning facts but also training the mind to think. This is an opportunity for the methodology of design thinking that gives modern students the opportunity to unleash their potential of thinking, knowledgeable and capable individuals. Applying design thinking in the learning process would help to establish a new educational model teacher-parent-student that we need nowadays. In this way, we teachers and parents can help our students and prepare them to be successful young people living in a rapidly developing,

dynamic environment. The article is a shared class project "Dreams in Action" realized with the fourth grade students and their parents.

Keywords: *design thinking, educational model teacher-parent-student, class project "Dreams in Action".*

1.1. Предпоставки за въвеждане на методологията дизайн мислене в училище.

Една от най-важните теми за гражданското общество днес е превръщането на училището в модерна отворена система, която от една страна създава възможности за успешна реализация на децата след завършването, а от друга обединява трите общности, свързани с него – тази на родителите, учителите и учениците.

Новият век е разместил гледищата на всички участници в образователния процес, променил е и очакванията какво може да даде училището. Децата на XXI век са по-динамични, по-критични, по-директни и имат по-малко самоконтрол. Семейството на XXI век пренарежда ценности, родителите са все по-тревожни, неуверени и неподготвени да изпълняват своята възпитателна роля, която компенсират със свръхопекцията към учителите, а това пък поражда мнителност и недоверие към педагозите. Учителите на XXI век също все още търсят своя нов облик, от тях се иска нов тип педагогически умения - за управление на конфликти, за общуване с родителите и т.н. Според проф. Бояджиева пътят към взаимодействието между семейството и училището минава през реалните партньорски взаимоотношения, които могат да се изградят само чрез овладяване на изкуството на "мирното, ненасилствено общуване". Негови ключови елементи са: уважение и признание към другия, умение да съдържаш отрицателните си реакции и съмнения, емпатия, толерантност, овладяване на проекциите за отсрещния човек, откриване на потребностите му и способност за постигане на компромис. Този принцип, смята тя, трябва да се усвоява и редовно да се развива съвместно между родители и учители чрез общи дейности.

Светът около нас се променя с бързи темпове, а заедно с него се променя и начинът, по който се учим и образуваме. Вече не минава ден, без да чуем: иновации и конкурентоспособност, иновации в туризма, иновации в строителството, иновативни методи на лечение в медицината и къде ли още не. Но като че ли най-често чуваме за иновации в образованието. Темата за качеството на българското образование се коментира всекидневно на различни нива – между родители, преподаватели, ученици, академици, политици и много други, които искат нещо да се оправи, но не могат да „напипат“ точната рецепта за правилна промяна на образователната система у нас. Истината е, че колкото и идеи за иновации в образованието да има, те няма как да се реализират без активната роля на учителите. Ако преподавателите не са добре подготвени в използването на съвременни преподавателски методи, а и убедени в смисъла им, новото образование няма как да се случи. На съвременния учител му се наложи с бързи крачки да навлезе в новите технологии и да започне да ги прилага във всекидневната си работа наред със задачите си да „разчупва“ учебното съдържание, да използва съвременни методи на преподаване, да възпитава креативност, отчитайки индивидуалностите на всяко дете. Той вече е човекът, който разширява учебната среда извън пределите на класната стая. Целият този процес доведе до коренна промяна в облика на училището.

Съвременните родители очакват да виждат училища с добри учебни практики за предоставяне на качествено образование за техните деца, професионални учители,

добра среда за растеж на учениците и училища, които са в крак с новите технологии и със световните тенденции в образованието.

Днес погледите на всички са обърнати с надежда, че иновативните училища ще станат модел на модерното училище, в което учениците подобряват резултатите и критичното си мислене чрез иновативни образователни процеси, методи на преподаване, училищно лидерство и учебни програми. Защото в тях се извършва целенасочена промяна, чрез въвеждане на иновативни практики, с които се решават организационни и съдържателни проблеми в образователния процес. Иновативното училище е не просто място, където децата имат достъп до нови технологии. То е пространство, където се използват съвременни педагогически методи, развиват се ключовите умения на учениците, както и тяхното любопитство, а интердисциплинарните връзки надскочат ограниченията на учебните предмети. Информационните технологии отдавна вече не са отделна учебна дисциплина. Иновациите в образованието навлизат под различна форма като използване на нови технологии или методи на преподаване, работа на терен или чрез партниране с местни общности. Иновативните училища са училищата на бъдещето.

1.2. Модел на взаимодействие учител-родител-ученик чрез използването на дизайн мисленето.

За да отговори училището на света, в който живеем, както и на този, в който ще живеят днешните ученици, то трябва да се промени. И първата стъпка е създаване на различни иновативни подходи, които карат учениците да мислят и действат ефективно, да имат качествени взаимоотношения с другите и да постигат истински успехи в живота. Активните учители, които искат да провокират интереса на учениците си отдавна търсят начини да разчупят часовете си и ако усилията на преподавателите и родителите се обединят около една обща цел и работят заедно върху конкретен проблем, резултатите са гарантирани.

Като учител в 21-ви век желязах да намеря правилен подход, чрез който да предизвикам интерес в учениците си и желание активно да участват в процеса на обучение. Търсейки нови и креативни обучителни методи и техники открих методът "дизайн мислене", разработен в Станфордския университет. Това е водеща методология за креативно решаване на проблеми и създаване на иновации. Целта е да се развиват у подрастващите уменията на 21-ви век - работа в екип, решаване на проблеми, креативност, емпатия, увереност, търпение, концентрация, експериментиране. То е междудисциплинарен подход, който комбинира различни методи и похвати от различни сфери. То е нов начин на мислене, което го прави приложимо във всички сфери. Методът е пътешествие в няколко етапа: разбиране същността на проблема, генериране на иновативни идеи, оценка и селекция на идеите, изграждане на естив прототип и тестване. Методът изисква да изследваме нуждите на всички страни, да мислим извън кутията и да прототипираме до намирането на адекватно решение. Това прави дизайн мисленето изключително подходяща рамка за комплексни, противоречиви задачи с постоянно променящи се условия и дадености, тоест проблемите от реалния живот. Дизайн мисленето интегрира въображение и аналитично мислене. Стимулира откривателския дух, докато създава нужда от анализиране на дадена информация, нейното организиране, за да се достигне до крайна идея. Въвличането на децата в качествено проектно-базирано обучение изгражда ключови житейски умения, стимулира креативността им, помага им да работят заедно в екип, насърчава ги да си представят света по нов начин и да опитват да го променят със

собствените си решения. Целта е да използвам пълния потенциал на дизайн мисленето в образованието и да изведа на ново ниво проектите в училище. Вярвам, че за да можеш да променяш света, първо трябва да познаваш как действително работи. А децата учат най-добре, когато са потопени в цялостно преживяване, а не в откъсната дискусия, урок или презентация. Затова реших да ги ангажирам в смислени проекти, създадени специално за тях, като цялостни учебни преживявания. По този начин ние учители и родители можем да помогнем на учениците си и да ги подготвим да бъдат успешни млади хора живеещи в една бързо развиваща се, динамична среда. Чрез тематични мисии можем да насърчим учениците си да погледнат експериментаторски към света. Учебните занятия се извършват в една неформална обстановка – в класната стая, сред природата, на работното място на родителите и др.

В началото на четвърти клас предложих на родителите идея за съвместна дейност, при която ще имат възможност да влезнат в ролята си на модерни родители на XXI век, показвайки на учениците тясната и неразривна връзка между това, което изучават в учебните часове, приложено в реалния икономически живот. Родителите изказаха положително отношение, че това ще е интересно и ползотворно за децата и че ще съдействат за реализацията. Постъпиха няколко покани за осъществяване на учебно занятие на работните им места. Споделих идеята за осъществяване на класовото решение с директора на училището, който ме насърчи, че идеята и реализацията на една такава инициатива би имала положително отношение за учениците от класа, родителите и училището. Поканих част от родителите, с които оформихме идеята и постъпилите предложения в проект, който нарекохме "Мечти в действие", с поставени цели, задачи и очаквани резултати и оформихме дейностите в тематично разпределение. Провеждането на учебните занятия по класовия проект бяха планирани в края на всеки месец. Запознах учениците с включените дейности в проекта „Мечти в действие“, попълниха декларация за проведен инструктаж, всички участници в проекта изработиха постер, в който се представиха, чрез своите "живи имена". Следвайки стъпките на дизайн мисленето четвъртокласниците направиха проект за лого и го изработиха. На проведената родителска среща на класа учениците представиха всички участници в проекта по интересен и забавен начин, както и логото на класовия проект. Родителите бяха запознати с дейностите включени в класовия проект и попълниха Декларация за информирано съгласие.

За всяко предстоящо учебно занятие подготвих и провеждах с учениците урок свързан с професията на родителя, който ще е домакин на учебното занятие през съответния месец. Запознавах ги с конкретната професия на родителя. Заедно обсъждахме предимствата и трудностите в професията, извеждахме конкретен проблем, който се опитвахме да разрешим.

Изработих работни листове с поставена мисия за учениците, в които заложих на дизайн мисленето като методология за постигане на образователни умения необходими в 21 век.

Работните листи с мисии, които получаваха учениците са иновативни и са изцяло обвързани с методологията на дизайн мисленето, която се използва като цялостен метод и инструменти за качествено проектно-базирано обучение. Десет дни преди всяко учебно занятие учениците от класа получаваха мисия с конкретни задачи свързани с професията на родителя. Учебните задачи, които поставях в мисията изискваха прилагането на дизайн методологията в 4 стъпки: -"Опознавам", Избирам", "Създавам" и "Споделям".

Използвайки похватите на позитивното възпитание, насочвам учениците да работят по екипи, които в рамките на 10 дни трябва да се справят с определено предизвикателство, да намерят решения на поставените задачи и да изготвят проект, който да представят на работното място на родителя.

Всяка поставена задача в работния лист изправяше учениците пред конкретен проблем, на който те трябваше да намерят решение. Практическите дейности и задачи позволяваха на учениците да преминават последователно през всички етапи на Дизайн мислене: проучване и дефиниране същината на проблема, генериране на идеи, подбор и класификация на идеите, тестване и предлагане на решения. Всяка дейност и етап от мисията използваше инструмент от дизайн мисленето така, че да работи целенасочено върху конкретно умение или набор от умения. За да прилагат успешно дизайн мислене в своята работа насърчавах учениците си – да откриват, да интерпретират, да мислят креативно, да експериментират, да развиват идеите си, да създават прототипи на идеите си, да не се страхуват от грешките си, да търсят и намират нови решения. Целият този процес бе много вълнуващ, емоционален и творчески за учениците. Предизвикателствата, пред които бяха изправени учениците изискваха да впрегнат всички си познания за света около тях, да приложат знанията и уменията си по учебните предмети, да търсят допълнителна информация в интернет, да анкетираат близките си, да споделят, да обсъждат и да намират решения на проблема. Под формата на мисии учениците опознаха света през очите на реалните професии на своите родители и развиваха определени умения:- креативност, решаване на проблеми, увереност в способностите, търпение и концентрация, работа в екип, развиваха предприемачески и презентационни умения. Ролята на учителя в целия този творчески процес на четвъртокласниците бе да напътства и координира действията в екипа. Прилагането на дизайн мисленето в учебния процес е интелектуално приключение, изискващо въображение, съобразителност, логическо мислене, последователност и критичност, които провокират не само интелекта, но и чувствата, и естетическите възприятия на учениците.

Мисията за родителя, домакин на учебното занятие се свежда до среща, разговор, изясняване на времето и мястото за провеждане на учебното занятие, оказване на помощ и съдействие при изготвянето на беседата или презентацията, която трябва да бъде поднесена пред учениците, уточняване на времетраенето, целите и задачите, които искам да постигна с това учебно занятие. Проблемът, който поставях пред родителя е как да се справи с 23 деца на работното си място; как да представи професията си по интересен и заинтригуващ начин пред деца и колеги; как да осъществи практически дейности за учениците на работното си място, как да се справи с множеството въпроси, които децата задават.

За осъществяването на последната стъпка от дизайн мисленето "Сподели" организирам учебно занятие на работното място на родителя. Учениците представят изпълнението на задачите от конкретната мисия пред персонала на съответна фирма, които бяха тяхната публика и изказваха своето положително отношение към труда и идеите на децата. Родителите дадоха възможност на учениците практически да се докоснат до тяхната професия като им позволиха да си изработят пица, да седнат на шевна машина, да си приготвят дюнер, да посетят клиниката по детска хирургия, да се докоснат до новородените бебенца, да се информират за новите марки телефони, таблети и смартфони и др. През м.декември бе проведено учебно занятие в класната стая с всички родители, където деца и родители имаха възможност да работят заедно по поставен проблем и да търсят начини за решение, чрез използване на дизайн мислене. През

м.април отново бе проведено учебно занятие на терен, където деца и родители отново работиха заедно по поставена задача. Всички изнесени учебни занятия се съпровождат от родители доброволци на класа. Дизайн мисленето” е водеща методология за създаване на иновации в световен мащаб, а какво по-добро от това нашите деца да го осъзнаят и развият от най-ранна детска възраст с помощта на преподавател и с активното участие на родителите.

Неописуемо е вълнението на родителите, заставайки в учебен час пред любопитните детски очи. Влизайки в класната стая в ролята на учител или на работното си място родителите преживяват вълнението, отговорността, напрежението и емоциите в ежедневието на учителите. Какъв по-добър начин да провокираш и да привлечеш родителите, ако не, когато самите те влезнат в ролята на обучители, влязат в училище или проведат учебно занятие на работното си място. Това е и един от начините „да скъсим дистанциите“, „да застанем в обувките на другия“ и да видим как се справя един учител, когато трябва да създаде от своя клас екип, и да ги преведе заедно през знанията и уменията, които иска да им предаде. Това издига на следващо ниво техните взаимоотношения, изгражда доверие и разбирателство помежду им.

Целият този процес отнема много време и усилия от страна на учителя - да се измисли тема, да се намери информация, да се комбинира в работещ проект и всичко да се съчетае така, че да има необходимия резултат. Но това ме мотивира като учител да търся, да се информирам, да експериментирам, да творя, да се вълнувам и работя заедно с учениците и родителите на класа. Осъществяването на класовия проект ми спомогна да развия у себе си способност за решаване на разнообразни предизвикателства в класната стая и извън нея, даде ми увереност и отвореност към иновации. За мен лично бе истинско предизвикателство да работим заедно ученици, родители и учител заедно в една неформална обстановка.

1.3. Резултати и изводи от прилагането на модела на взаимодействие учител-родител-ученик чрез използването на дизайн мисленето.

Изгради се модел на взаимодействие учител-родител-ученик чрез използването на дизайн мисленето като методология за постигане на образователни умения на XXI век. Изгради се нова училищна култура на сътрудничество и убеденост, че заедно можем да постигнем повече, отколкото самостоятелно. Създаде се общност за общо действие, отговорност и култура на поведение. Заедно споделяхме отговорността и удовлетвореността от постигнатото. Важно е училището и родителите днес да споделят тази *визия за екипност и взаимна грижа*, за да я предадат на децата. Оптималното взаимодействие между учители и родители е важно условие за превръщане на потенциалните заложби и възможности на учениците в реален факт, повишава ефективността на образователния процес и стимулира формирането на подрастващите като активни и отговорни личности на гражданското ни общество.

ЛИТЕРАТУРА:

Георгиева С., (2017г.) Как да сближим училището и семейството, София, в.Сега, Брой 6012 (246) 23 Октомври 2017г

Иванов Й., (2016г), Технологичните иновации в училище, сп.і-Продължаващо образование, ДИУУ

Камова Цв.: (2015г), „ Дизайн мисленето е метод за практично и креативно разрешаване на проблеми“, DigitalKidZ: Училище с “отворен код”, 23 април 2015г

-